

Fakultetsstyrelsen

Riktlinjer för behandling av personuppgifter i examensarbeten vid Samhällsvetenskapliga fakulteten

Riktlinjerna är fastställda av fakultetsstyrelsen 2023-09-21 och ersätter tidigare styrdokument Dnr STYR 2023/545 daterat 2023-03-16.

Vad är personuppgifter och känsliga personuppgifter?

Personuppgifter definieras som:

Varje upplysning som avser en identifierad eller identifierbar fysisk person (ofta kallad registrerad) som är i livet. Enklare uttryckt handlar det om upplysningar genom vilka personen direkt eller indirekt kan identifieras. Exempel på upplysningar som i regel fungerar som identifierare är: ett personnamn, ett foto, en adress, en e-postadress, ett person- eller samordningsnummer eller en lokaliseringssuppgift. Andra exempel är faktorer som är specifika för till exempel personens fysiska, psykiska, ekonomiska, kulturella eller sociala identitet.

Känsliga personuppgifter är personuppgifter som avslöjar; etniskt ursprung; politiska åsikter; religiös eller filosofisk övertygelse; medlemskap i en fackförening; Behandling av genetiska uppgifter och biometriska uppgifter som entydigt identifierar en fysisk person (det vill säga personuppgifter som erhålls genom digital behandling av till exempel foto, röst eller fingeravtryck som möjliggör eller bekräftar identifieringen av en fysisk person.), samt uppgifter om en fysisk persons, hälsa eller sexualliv eller sexuella läggning.

När får man behandla personuppgifter?

Enligt Dataskyddsförordningen (General Data Protection Regulation - GDPR), får behandling av personuppgifter endast ske om den stödjer sig på ett antal rättsliga grunder (samtycke, avtal, intresseavvägning, rättslig förpliktelse, myndighetsutövning och uppgift av allmänt intresse samt grundläggande intresse). Högskolelagen säger att universitetets uppdrag är att bedriva utbildning, forskning och att "samverka med det omgivande samhället och informera om vår verksamhet samt verka för att forskningsresultat tillkomna vid högskolan kommer till nytta".

Personuppgifter får behandlas i samband med examensarbeten

Lunds Universitet är personuppgiftsansvarig för den personuppgiftsbehandling som studenter gör inom ramen för sina studier, vilket innebär att lärosätet bara får samla in och behandla en individs personuppgifter när det finns stöd för behandlingen i GDPR. När det gäller personuppgifter i examensarbeten bedömer Lunds universitet att det i normalfallet är i den rättsliga grunden allmänt intresse som personuppgiftsbehandling har sitt stöd. Känsliga personuppgifter får endast behandlas om samtycke till detta har inhämtats.

Behandling av personuppgifter

Behandling av personuppgifter är i många fall nödvändigt för att möta examens- och lärandemål i samhällsvetenskaplig metod och analys.

Behandlingen av personuppgifter ska vara kringgärdad av försiktighet och lärosätet är ansvarigt för att t ex datalagring sker på ett säkert sätt och att uppgifterna inte sprids. Personuppgifter får inte lagras längre tid än nödvändigt och ska raderas när de inte längre behövs.

Behandlingen av personuppgifter måste uppfylla de grundläggande principer som anges i GDPR:

- uppgifterna ska behandlas på ett lagligt, korrekt och öppet sätt i förhållande till den vars personuppgifter behandlas.
- uppgifterna ska samlas in för särskilda, uttryckligt angivna och berättigade ändamål
- uppgifterna ska vara adekvata, relevanta och inte för omfattande i förhållande till de ändamål för vilka de behandlas
- uppgifterna ska vara korrekta
- uppgifterna ska behandlas på ett sätt som säkerställer lämplig säkerhet för personuppgifterna

Riktlinjer för behandling av personuppgifter i examensarbeten

- I de fall lärandemålen för det specifika examensarbetet kan uppfyllas utan insamlandet av personuppgifter, så ska personuppgifter inte samlas in. Om studenten inte samlar in några uppgifter *genom vilka personen direkt eller indirekt kan identifieras*, så är uppgifterna inte att betrakta som personuppgifter och GDPR är inte tillämpligt. Helt anonyma skriftliga data – där namn inte samlats in vid intervjutillfället - är t ex i allmänhet inte att betrakta som personuppgifter.
- Om handledare gör bedömningen att uppgifter som kan knyta information till en specifik individ är nödvändiga för att besvara frågeställningarna i examensarbetet, och därmed uppfylla lärandemålen så får personuppgifter insamlas. Detta gäller uppgifter om t ex personnamn, adress, e-postadress, ett person- eller samordningsnummer eller en lokaliseringssuppgift, eller information om personens fysiska, psykiska, ekonomiska, kulturella eller sociala identitet som kan identifiera individen i fråga. Ljudinspelning av en individs röst är en personuppgift.
- I de fall personuppgifter, t ex namn eller annan information som kan röja individens identitet, är nödvändiga för att uppfylla lärandemålen, så ska grundprinciperna ovan vara

uppfyllda. I praktiken innebär det att informerat samtycke ska inhämtas från respondenter, att data som innehåller personuppgifter endast får användas i samband med examensarbetet och att personuppgifter i datamaterialet därefter ska raderas. Personernas identitet ska inte gå att avslöja i det färdiga examensarbetet. Inhämtande av samtycke sker enligt blankett *Samtycke till deltagande i examensarbete vid Samhällsvetenskapliga fakulteten*.

- För behandling av känsliga personuppgifter ska skriftligt samtycke i allmänhet inhämtas. I vissa fall, t ex vid datainsamling i auktoritära regimer eller för vissa grupper är det direkt olämpligt att begära skriftligt samtycke och studenten ska i så fall dokumentera i examensarbetet hur muntligt samtycke inhämtats utan att röja identiteten på de vars personuppgifter behandlats.
- För behandling av personuppgifter kopplade till offentliga personer, såsom politiker och influencers, genom t ex konton på sociala medier så finns ett undantag från förbudet att behandla personuppgifter, förutsatt att personen själv har offentliggjort dessa. Studenten ska i de fall det är möjligt informera vederbörande om att uppgifterna kommer att användas i samband med ett examensarbete.
- Analys av personuppgifter som utgörs av offentliggjort bildmaterial från dagspress kräver inte att studenterna informerar personerna som fotograferats.
- Personuppgifter publicerade av allmänheten på sociala medier får som utgångspunkt inte behandlas. Det kan dock finnas situationer där det ändå kan vara motiverat att inkludera material från sociala medier i sitt arbete. Som exempel kan nämnas analys av öppna forum för olika ämnen. I sådana situationer är det viktigt att minimera behandlingen av personuppgifter genom att exempelvis inte använda citat från öppna forum eller samla in enskilda användares användarnamn.

- Personuppgifter som insamlats i samband med examensarbeten får inte delas med andra, inte användas för andra syften och inte heller lagras efter att examensarbetet har examinerats.
- Vid filmning i samband med examensarbeten ska videokamera utan nätverksanslutning användas. Det filmade materialet får ej heller hanteras på ett sådant sätt att det exempelvis förs över till en molntjänst som en del i en systembackup eller liknande.
- I de fall studenter samlar in data via enkäter så ska Sunet Survey användas. Känsliga personuppgifter får inte samlas in via enkäter. Detta gäller inte då examensarbeten eller praktikuppgifter utförs på uppdrag av andra myndigheter (se nedan).
- Analys av sekundärdata i existerande nationella och internationella databaser, t ex European Social Survey, eller Demographic and Health Survey är inte att betrakta som behandling av personuppgifter
- Externa molntjänster, okrypterade USB-minnen samt smarta telefoner eller surfplattor får inte användas för behandling av personuppgifter, inklusive ljudupptagningar. Ljudupptagningar ska ske med diktafon.
- Filer med personuppgifter får endast lagras på krypterade USB-minnen. Data ska raderas när examensarbetet är examinerat med godkänt betyg.

Examensarbeten eller praktikuppgifter som skrivs på uppdrag av andra myndigheter

I de fall examensarbeten eller praktikuppgifter skrivs på uppdrag av andra myndigheter, så åligger det uppdragsgivande myndighet att sörja för en tillräcklig sekretess vis a vis studenterna då LU inte är personuppgiftsansvarigt. Den aktuella myndigheten bör tillhandahålla uppgifter så att dessa inte lämnar myndigheten, och därmed inte kommer universitetet till handa. Det kan exempelvis handla om att tillgängliggöra statistik från egna källor, eller att man organiserar

skrivandet så att ingen data överförs, exempelvis genom att studenten tillhandahålls lokal och utrustning hos myndigheten. Detta gäller även då studenter utför praktikkurser utanför universitetet.

Behöver studentarbeten etikprövas?

Riktlinjerna avser endast examensarbeten och praktikuppgifter som inte faller under Lagen (2003:460) om etikprovning.

Lagen (2003:460) om etikprovning är inte tillämplig på undersökningar som bedrivs inom ramen för utbildning på grund och avancerad nivå, såvida inte data ska användas för forskningsändamål. Publicering av resultaten i vetenskapliga tidskrifter förutsätter därför att projektet etikprovats och godkänts innan datainsamling påbörjas.